

Slovenski dom

Stev. 176.

V Ljubljani, petek 5. avgusta 1938.

Leto III

Topovi na mandžursko sovjetski meji so začasno umolknili

Japonci in Rusi so ustavili sovražnosti za čas, ko teko diplomatska pogajanja

Tokio, 5. avgusta. AA. (Havas.) Boji na sovjetsko mandžurski meji so bili ponoči prekinjeni. Sovjetska letala so bombardirala nekaj korejskih vasi, o katerih se jim je zdelo, da služijo kot oporišče za japonske bojne operacije. Podrobnosti še niso znane. Več sovjetskih letal je letelo nad mejo v veliki višini. Tokrat niso metala bomb. Japonci opazovalci so danes zjutraj opazili veliko število tankov in težkih topov, ki so jih Sovjeti poslali iz Novokijevska na bojišče.

Tokio, 5. avgusta. Neka ugledna osebnost vojne ministrstva je izjavila danes zastopnikom časopisa, da japonska vlada ne želi poostriti spora na mandžurski meji. Japonsko letalstvo — je izjavila nadalje ta osebnost — je dobilo povelje, naj ne napada, čisto naravno pa je, da bodo reagirala, če Sovjeti ne bodo prenehali z izzivanjem.

Sovjeti si niso edini

Varšava, 5. avgusta. AA. (Stefani.) Poljsko časopisje objavlja poročila iz Moskve, ki podajajo nekatere podrobnosti o nedavnem zasедanju vrhovnega vojnega sveta. Po poročilih teh listov je prišlo do nesoglasij med Stalinom in vojaškimi predstavniki na eni ter med zastopniki Kominterne na drugi strani. Stalin in predstavniki vojske so se izrazili proti temu, da bi spor z Japonci še bolj zaostri, predstavniki Kominterne pa so zahtevali, da je treba napovedati vojno. Seja je trajala 10 ur. Nazadnje je zmagovali stališče Stalina in vojaških predstavnikov, ki so menja, da se še ni treba vojskovati z Japonci. Kakor se je zvedelo, so na tej seji dokazali, da ruska vojska še ni dovolj pripravljena za vojno na Daljnem vzhodu.

"Sovjetom je grozil drugi Tannenberg"

Čangku-feng, 5. avgusta. o. Amerikanski dopisnik, ki se trenutno nahaja na mandžursko-japonskem bojišču, poroča, da se je sovjetska armada umaknila daleč proč od meje. Sedaj se nahajajo ruske čete severovzhodno od Čangku-fenga ob jezeru. Japonsko vrhovno poveljstvo poroča, da je včeraj padlo na mandžursko ozemlje nad 700 bomb, ki pa niso povzročile veliko škode, ker je civilno prebivalstvo pravočasno zapustilo bojno ozemlje. Dopisniku je izdal sledečo izjavo major Tetsuro Tanaka: »Edino japonska hladnokrvnost je preprečila, da ni prišlo do vojne. Strategično stoji sovjetska armada, ki se nahaja na drugi strani reke, na slabšem, ker če bi se mi hoteli bojevati, bi jo z lahkoto potisnili proti vzhodu. Mi smo imeli najboljšo priliko, da naredimo drugi Tannenberg, kjer so bili Rusi položeni od Nemcev v svetovni vojni, toda naše vrhovno poveljstvo je izdalo nalog, da moramo ostati mirni in ne poslabšati stanja. Japonska letala niso nikdar letela nad sovjetskim ozemljem. Nasprotno pa so sovjetska letala dnevno letela nad Korejo in severno od reke Tuman. Nadalje je major Tanaka razkazal dopisniku vsvo prvočeno škodo, storjeno po letalskih napadih. Odvedel ga je tudi na mesto, kjer je ležalo 37 sovjetskih vojakov, ki so bili ubiti v nedeljo, ko so hoteli ponovno zavzeti Čangku-feng. Japonci častniki so izkazali sovjetskim vojakom poslednjo čast. Povedal mu je tudi, da so zaplenili 30 tankov, katerih pa ni videl, ker se nahajajo še za hribom Čangku-fenga.«

Spet vročinski val v Ameriki

Newyork, 5. avgusta. AA. (DNB.) Zadnje dni je zavlada v Newyorku ter v vsem vzhodnem delu Združenih držav neznozna vročina. Vročina je takšna, da ljudje komaj dihaajo. V sredo je dosegla temperatura maksimum 51,5 stopinj Celzija. To je rekordna številka, ki je ne pomnijo že mnogo let. Zaradi sončarice je pomrlo veliko število ljudi, javna dela, pri katerih je bilo zaposlenih veliko število brezposelnih delavcev, pa so se morala ustaviti. Ljudje se držijo po hišah, ali pa si iščejo sence po parkih.

Iz Spanije

Salamanca, 5. avgusta o. Poročilo nacionalističnega vrhovnega poveljstva pravi: Na bojišču pri Ebru je sovražnik v sredo pretrpel nadaljne poraze, ki vedno bolj kažejo na pravo katastrofo. Sovražnik je imel toliko izgube, da jih je nemogoče točno podati. Na odseku Fajona smo odbili sovražni napad. Napadalec je izgubil 300 ljudi. Na teruškem bojišču smo preprečili poskus sovražnika, da bi nas iznenadil pri Guadalaviari. Tudi tu je imela republikanska vojska težke izgube. Sestrelili smo dalje tudi eno sovražno letalo. Nacionalistično letalstvo je bombardiralo železniško postajo v Hospitaletu ter tovarno vojnega materiala v Paitrosi, kjer so takoj izbruhnili veliki požari.

Barcelona, 5. avgusta. o. Vojno ministrstvo sporoča: Na vzhodnem bojišču so bili vsi napadi sovražnika na odseku pri reki Ebro odbiti. Nacionalistični oddelki so pretrpeli težke izgube, niso pa osvojili niti pedit zemlje. Na odseku pri Guadalaviari republikanske čete napredujejo ter so že zavzele Alto Delascoses, La Eskvilado, Vertica, Canado, Alto del Moroi in Sero Norte.

Barcelona, 5. avgusta. AA. Havas. Vojno ministrstvo sporoča, da divjajo na jugovzhodnem bojišču ob reki Ebro še vedno hudi boji. Vsi napadi sovražnika so bili odbiti. Severno od Fahona so republikanske čete zavzele tri važne višinske postojanke. Na vzhodnem bojišču pri Guadalaviari silajno napredujejo.

Japonski poslanik pri Litvinovu

Moskva, 5. avgusta. o. Tukajšnji japonski poslanik je danes obiskal komisarja za zunanje zadeve Litvinova. S tem obiskom se je dosegel diplomatski stik glede obmejnega spora pri Čangku-fengu. Razgovor med obema diplomatoma je trajal skoraj tri ure. Sigemitsu je obrazložil Litvinovu stališče svoje vlade, po katerem je dana možnost za mirno ureditev spora in ponovil predloge, ki jih je dobil sovjetski odpravnik v Tokiu. Litvinov je odlično zahteval, da se še pred začetkom pogajanj umaknejo japonski oddelki za črto, ki označuje mejo po pogodbi iz leta 1886. Japonski po-

slanik je pa odgovoril, da ta pogodba ne more služiti za edino izhodišče razgovorov, ker je edini zemljevid, na katerem je zarisana meja, spravljen kot edini odtis pri pogodbi med akti moskovskega komisarijata za zunanje zadeve. Ta zemljevid ni nikdar prišel v javnost in zato je japonskim odločujočim krogom sploh neznan. Razentega je Sigemitsu opozoril Litvinova na protislovje med njegovimi zahtevami o umiku japonskih čet iz pokrajine Čangku-feng in med sovjetsko trditvijo, da so sovjetske čete prisilile japonske oddelke k umiku.

Tudi po triurnem razgovoru ni prišlo do sporazuma glede spornih zadev, vendar mislijo, da bosta obe vladi ponovno proučevali položaj.

„Japonci morajo priznati hunčunsko pogodbo iz leta 1886“

tako se glasi osnovna sovjetska zahteva

Moskva, 5. avgusta. o. Sovjetski zunanji komisar Litvinov je v razgovoru z japonskim poslanikom Sigemitsujem dal sledeča pojasnila:

Rusija je pripravljena razpravljati z Japonci glede mandžurskega incidenta pod sledečimi pogoji:

1. Borbe na obeh straneh morajo takoj prenehati.
2. Vsa artiljerija se mora odstraniti na obeh straneh.
3. Vse japonsko vojaštvo mora takoj zapustiti sovjetsko ozemlje.
4. Japonci morajo priznati hunčunsko pogodbo in obmejni zemljevid, ki spada k tej pogodbi.

Moskva, 5. avgusta. o. Snoči sta se sestala sovjetski zunanji komisar Litvinov in japonski poslanik Mamoru Sigemitsu. Razgovor med obema ministroma je trajal nad dve in pol ure.

Cilj teh razgovorov je bil, da se ustavijo sovražnosti, ki trajajo že ves teden na mandžursko-sovjetski meji pri Čangku-fengu. Zdi se, da je ta razgovor nekoliko pripomogel k pomirjenju, ker zadnja poročila z bojišča poročajo, da je nastalo popolno zatišje pri Čangku-fengu. Ključni uspeh pa zavisi od tega, če bodo Japonci pristali na gotove pogoje in če bodo priznali hunčunsko pogodbo, ki je bila sklenjena l. 1886 med Rusijo in Kitajsko. V tej pogodbi je točno naznačeno, da spada Čangku-feng pod Rusijo. Samo na tej osnovi so pripravljene Sovjeti pogajati se z Japonci. Japonski predlogi so pa sledeči:

1. Takojšnje prekinjenje sovražnosti.
2. Razpravljanje na diplomatski način na bazi dokumentov in drugega materiala, ki je v posesti obeh strani.

Pogodba, ki je bila sklenjena v Hunčunu, naj se prouči pri pogajanjih.

Runciman obiskuje, sprejema in se posvetoje

Težave, za katere Runciman ve...

Berlin, 5. avgusta. o. Neki ameriški časnikar je v Berlinu obiskal več ljudi, ki so vplivni funkcionarji v hitlerjevski stranki, in izvedel glede nemškega stališča do vprašanja sudetskih Nemcev sledeče: Sudetsko vprašanje, kjer gre za usodo tri milijone in pol Nemcev, je točka, ob kateri se bo preizkusila življenjska sila Češkoslovaške in urejevalo razmerje med Nemčijo in CSR. Neki nacionalno-socialistični veljak je dejal, da je bistvo nemških teženj to, da Nemčija doseže gospodarski primat v Osrednji in Južnovzhodni Evropi. Če bi se pogajanja med Henleinom in Hodžo razbila, je Nemčija pripravljena v primeru potrebe porabiti silo za to, da združi vse Nemce v Veliko Nemčijo. Človek, ki zavzema visoko funkcijo v hitlerjevski stranki, je izjavil tole: Mi ne verjamemo v to, da bi se sudetsko vprašanje rešilo v naše zadovoljstvo. Ko ga je časnikar vprašal, če si upa Nemčija tvegati vojno, in če bo v njej uspela, je funkcionar odgovoril kratko: »Absolutno! Mi ne bomo začeli vojne zaradi sudetskih Nemcev, toda če se bo napetost stopnjevala in bo 3.500.000 Nemcev rabilo podporo, mi pač drugega ne bomo mogli storiti, kakor svojim bratom pomagati. Spet drugi vplivni človek, ki ima dobre stike z vodilnimi ljudmi, je izjavil sledeče: Naša zamisel je

v tem, da morajo priti vsi Nemci, ki bivajo v drugih državah, sčasoma pod okrilje Velike Nemčije. Priključek Avstrije je bil prvi korak, ki smo ga v tem smislu naredili. Bistvo Henleinove akcije je v tem, da pridejo vsi v tujih državah živeči Nemci pod Hitlerjev protektorat, ne da bi prišlo zaradi tega do fizične združitve. Sudetski Nemci morajo dobiti pravico, da žive po narodno-socialističnem programu. Tudi ne sme Češka hoditi v zunanji politiki taka pota, katerih mi ne odobravamo. Češka politika naj se nasloni na zapad. Carinska unija v začetku ni priporočljiva, vendar pa se lahko najde kak drug način tesnega sodelovanja med obema sosednjima državama.

Praga, 5. avgusta. AA. (Havas.) Lord Runciman je včeraj dopoldne sprejel vodjo sudetskih Nemcev Henleina.

Praga, 5. avgusta. AA. (ČTK.) Včeraj je lord Runciman naredil nekaj uradnih obiskov. Najprej je obiskal zunanje ministra dr. Krofto, za tem pa ministrskega predsednika dr. Hodžo. Predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš je sprejel lorda Runcimana v avdienco ob 11.30. Na njej je Runciman predstavil dr. Benešu svoje sodelavce. Ob 12.30 pa je obiskal praškega župana Zenkla.

Proslava ob dveletnici Metaxasove vlade

Atene, 5. avgusta. o. V okviru svečanosti, ki so bile prirejane ob priliki druge obletnice nacionalne vlade Metaxasa, je bila včeraj na atenskem stadionu svečanost grške mladine in »delavskih bataljonov«. Tež svečanosti je prisostvovalo okoli 40 tisoč grških mladeničev in mladenk. Danes dopoldne ob 10.30 so po vseh grških cerkvah zvonili zvonovi ter so bile opravljene zahvalne službe božje. Ob 11.30 so člani narodnega odbora mesta Atene na čelu z ministrom za tisk in turi-

zem Nikoludison odšli v predsedništvo vlade čestita Metaxi ter mu izrazili vdanost vsega grškega naroda. Atene ter vsa druga grška mesta so okrašena z zastavami, Danes popoldne je bila na atenskem stadionu velika svečanost, kjer so predvajali narodne igre ter peli narodne pesmi. Ob 21.15 je imel minister za tisk in turizem Nikoludis predavanje po radiu o uspehih dela narodne Metaxasove vlade.

Strašna posledica pijanosti

Vso noč prekrokal, zjutraj sedel pijan v avto ter usmrtil žensko

Maribor, 5. avgusta.

Dne 15. junija se je pripetil na vse zgodaj zjutraj na državnih cestah v Koških dogodek, ki je razburil vse mesto. Pijan fant se je po prekrokani noči vsedel v tuj avto ter ga pognal, dasi ni znal niti šofirati, po nekaj sto metrih p ase je voznja pratiohno zaključila. Avto je udaril ob zid ter stihnil delavko, ki je šla po trotoarju, k steni, da je obležala mrtva. Fanta, ki je zakrivil nesrečo, so zaprli in danes je prišel iz preiskovalnega zapora pred okrožno sodišče na zatožno klop.

Obtožence je 23letni brezposelni trgovski pomočnik Vaclav Petruška s Teznega — poljski državljan. Noč od 12. na 13. junija je prekrokal v družbi nekega šoferja in nekega dekleta. Vsi trije so se proti jutru odpeljali v šoferjevem avtomobilu pred kolodvor ter so zavili v kolodvorsko restavracijo. Petruško pa so obsedli vinski dunovi tako, da je vstal, se vsedel v avto, v katerem je pozabil šofer ključ od motorja. Pognal je vozilo in

dasi ni nikoli šofiral, se je odpeljal na izprehod po svežem jutranjem zraku proti Koškam. V bližini železniškega prelaza pa ga je že zadela nesreča. Avto je drvel z vso brzino po cesti ter je bil zdaj na levi, zdaj na desni strani, dokler ga ni na omenjenem mestu zaneslo čisto na trotoar ter treščilo ob zid. Nesrečna usoda je hotela, da je takrat šla mimo tekstilna delavka Marija Rener, ki je bila na poti v tovarno. Avto jo je zagrabil ter treščil ob zid, da je obležala mrtva. Tudi avto se je razbil, nesrečni šofer pa se je šele tedaj nekam iztrznul, splezal iz razbitega vozila ter čakal na orožnike, ki so ga prijeli ter spravili v zapor. Sedaj pred sodiščem dejanje priznava, izgovarja pa se s popolno pijanostjo.

Razprava ob času poročila še traja.

Jeruzalem, 5. avgusta. AA. Reuter. V bližini poti, ki vodi proti Ranatu v haronski dolini, je bilo ubitih 6 judovskih delavcev, ki so se vračali s tovornim avtomobilom s poljskega dela. Med mrtveci sta tudi dve ženski. Ubila jih je bomba, ki je bila nastavljena na cesti, in je eksplodirala, čim je prišla pod avtomobil. Ranjenih je 11 delavcev. Avtomobil je razneslo na drobne kosce.

Vesti 5. avgusta

Judovsko sinagogo in palačo judovske cerkve-ne občine v Nürnbergu bodo prihodnji teden porušili.

Spomenik španskemu junaku Calvo Sotellu, katerega so tik pred izbruhom državljanske vojne na zverinski način umorili rdeči, bo dala postaviti vlada generala Franca.

Francoske oblasti so izpustile iz zapora znanega španskega grofa Rebalzo, katerega so zaprli pod sumom, da je v Franciji študiral v korist nacionalistične Spanije.

Znani vodja »Ognjenih križev« polkovnik de la Roque se je moral dati operirati zaradi rane, ki jo je dobil še v svetovni vojni. Za njegovo zdravje ni posebne nevarnosti.

Predsednik mehiške republike Cardenas je izjavil, da bo Mehika plačala nekaj odškodnine za razlašena petrolejska polja pod pogojem, da se mora čas in način plačila strinjati z določili mehiških zakonov.

Z velikim navdušenjem so v Atenah včeraj proslavili dveletnico Metaxasove vlade. Na predvečer so bile Atene bajno razsvetljene, a po glavnih ulicah so se vozili okrašeni vozovi, ljudje pa so prepevali narodne pesmi.

Včeraj je bila v Berlinu izvršena smrtna kazen nad Vilhelmom Kasselom iz Dresdenu. Kassel je bil obsojen od vojaškega sodišča na smrt, ker je izdaljal tujeem nemške vojaške tajnosti.

Lord Runcimana je včeraj dopoldne sprejel predsednik češke vlade dr. Hodža. Popoldne pa se je lord Runciman oglašil pri predsedniku republike dr. Benešu.

Češkoslovaški poslanik v Parizu Osuski je včeraj obiskal zunanje ministra Bonnetta in mu pojasnil potek in vsebino razgovorov med dr. Hodžo in češkimi manjšinami.

Poljski zunanji minister Beck se še vedno mudi v Oslu. Včeraj se je dalj časa razgovarjal s finskiim zunanjim ministrom Holstijem, ki se tudi mudi v Oslu.

Romunski kralj je imenoval za generalnega komisarja za manjšinsko vprašanje vseučiliškega profesorja Silvio Dragomira, bivšega ministra. Novooimenovani komisar bo načeloval posebnemu oddelku za manjšine v zunanjem ministrstvu.

Z malim enosedelnim letalom bo poletel v severne države nemški letalec Gerdach. Ustavil se bo na Danskem, Švedskem, Norveškem, Finskem, v Letoniji in Estoniji.

Včeraj so v angleškem zunanem ministrstvu podpisali dopolnilo k angleško-egiptski pogodbi iz leta 1936. Besedilo spremenjena pogodbe bodo za javnost objavili šele potem, ko bo pogodba od obeh strani potrjena.

Poseben poštinski tečaj za italijanske profesorje je predložila fašistična stranka v Rimu. Prvega takega tečaja se je udeležilo 3700 mladih profesorjev.

Ostavko na svoje mesto je podal vodja nemških obrtnikov Paul Wald. Na njegovo mesto je bil potem postavljen Hans Schwerl.

V Parizu je včeraj umrla svoj čas znana filmska igralka Pearl White. Igrala je do tistega časa, ko so zvočni filmi izpodrivali neme. Najbolj so bili znani njeni pustolovski in kriminalni filmi.

Obiščna uprava v Lodžu na Poljskem bo dala rekonstruirati prostore, v katerih je pokojni maršal Pilsudski urejal in tiskal svoj časopis »Ró-bolnik«. Posrečilo se je najti duplikat tiskarskih strojev, le stroja, na katerem je Pilsudski tiskal svoj list, niso mogli najti.

Vstop Bolgarije v Balkanski sporazum pozdravlja tudi Italija. List »Informazione diplomatiche« pravi, naj bi za tem vzgledom šle tudi druge države. Največ zaslug za solunski sporazum pa pripisuje Italija predsedniku jugoslovanske vlade dr. Stojadinoviču.

Na strašni način se je maščeval brazilski razbojnik Corisco, katerega so oblasti preganjale, ker je pomagal ropati znanemu razbojniku Lampecii. Corisco je na neki farni pobil šest ljudi, jim odrezal glave in jih po pošti poslal pokrajinskemu prefektu.

63 angleških učiteljev in učiteljic je obiskalo Poljsko. Učitelji so se pripeljali z dvema letaloma in bodo ostali na Poljskem deset dni.

Na letala generala Franca, ki so preletela francosko-špansko mejo, so včeraj streljali protiletalski topovi pri Cerberu. Čim so začeli topovi pokati, so se letala obrnila in odletela nazaj v Španijo.

Danes in jutri bodo veliki angleški letalski manevri na vzhodno Anglijo. S temi manevri hočejo ugotoviti delovanje in uspešnost orožja za obrambo proti zračnim napadom. Pri manevrih bo sodelovalo 900 letal ter 17.000 topničarjev in pionirjev suhozemne vojske.

Večja skupina japonskih študentov se mudi v Italiji. Včeraj je predsednik Društva prijateljev Japoncev priredil gostom na čast kosilo. V zdravcih so medsebojno proslavljali japonsko-italijansko prijateljstvo.

Huda nesreča se je pripetila v Halle v Nemčiji. Neka mati je peljala na majhnem vozičku sinčka in hčerko ter prečkala cesto. Ko se je z nasprotni strani približal velik tovorni avtomobil, se je otroškemu vozičku nenadoma strlo kolo in sta otroka odletela na cesto ter padla pod kolesa avtomobila. Dečku je avtomobil odtrgal glavo, deklico pa je zdobil.

Osební in tovorni vlak sta trčila v bližini Mainza. Štiri osebe so bile močno poškodovane, 25 pa lažje. Vzrok nesreče ni znan.

Protijudovsko razstavo »Večni jud« so v torek odprli tudi na Dunaju. Otvoritvi razstave je prisostvoval tudi Seiss Inquart v družbi pokrajinskega vodja za Dunaj Globočnika.

Castno članstvo nemškega lovškega združenja je maršal Goering, kot vodja vseh lovecv, podelil egiptskemu kralju Faruku.

Po 30. septembru ne bodo smeli judovski zdravniki v Nemčiji več zdraviti ljudi nemške krvi. Tem zdravnikom smejo hišni lastniki ne glede na vsebino posameznih pogodb do 15. avgusta odpovedati stanovanje in lokale.

10.000 hiš se je porušilo ob zadnjih velikih poplavih na Japonskem. Najbolj sta pri teh nezgodah trpeli pokrajini okrog mest Kiogo in Osaka. Dež pa še vedno neprestano pada.

Izjava poštnega ministra Vojka Čvrkiča o naši radiofoniji: „Radio naj bo tudi za siromašne ljudi“ Velik napredek radiofonije v letih vlade dr. Stojadinovića

Belgrad, 4. avgusta. AA. Poštini minister Vojko Čvrkič je sprejel danes dopolnitev v svojem kabinetu predstavnike časopisa ter jim dal tole izjavo o naši radiofoniji:

Večkrat je imela že naša javnost priliko razpravljati o vprašanju radiofonije, in tudi jaz sem imel že priliko obvestiti javnost o tem, da ima kr. vlada tudi namen to vprašanje radiofonije rešiti. Smem reči, da je bilo stanje radiofonije pred nastopom vlade dr. Stojadinovića dokaj revno. Število naročnikov in predplačnikov je bilo zelo majhno in je tudi zelo počasno raslo, če ga primerjamo z onimi državami, ki se niso ustarašile materialnih žrtve za izboljšanje radiofonije. 90% naročnikov je bilo takih, ki so si spričo svojega materialnega blagostanja privoščili radio le kot luksuz. Namen radiofonije pa je ta, da se ustvari pogoji, po katerih bi se radia mogel poslužiti tudi naš siromašen človek, ki nima prilike in možnosti, da bi obiskoval knjižnice, kupoval knjige, zahajal v gledališča in na elitne koncerte. Vladi dr. Stojadinovića in posebno predsedniku dr. Stojadinoviću kot pionirju naše radiofonije je bil jasen ta kulturni nedostatek, toda z ozirom na ogromno število ekonomskih in kulturnih vprašanj, ki so čakala rešitve, nismo mogli takoj začeti z reševanjem vprašanja radiofonije. Na radiofonijo pa nismo pozabili in želimo, da to vprašanje do kraja rešimo, čeprav v etapah.

Najprej smo dali Belgradu najmodernejšo radiopostajo 20 kw, s katero je bila zamenjana prejšnja 2,5 kw. Zatem smo začeli postavljati

kratkovolovno radiopostajo 10 kw, ki bo začela delati meseca marca ter bo zadovoljila potrebe najoddaljenejših naših rojakov v Ameriki, ki bodo lahko poslušali naš nacionalni program. Danes vam morem sporočiti, da je bilo na pobudo predsednika vlade sklenjeno, zgraditi v Skoplju moderno radiopostajo, ki bo imela 20 kw in so zanjo že odobreni potrebni krediti. Podvzeli smo že vse potrebne ukrepe za njeno zgraditev. Prihodnje leto bodo Jugoslavnici imeli priliko preko svojih cenjenih aparatov poslušati domači nacionalni program, ki ga oddajajo ostale naše radiopostaje. Nova radiopostaja bo zgrajena v Dušanovem, studio pa bo v mestu, kjer bo postavljena nova zgradba v ta namen. Zveza med studiem in oddajno postajo bo izvedena po podzemskem kablu. Za oddajo istega programa iz skopljske in ostalih naših radio difuznih postaj je predvidena posebna zveza s pomočjo visokofrekvenčnih naprav, ki omogočajo odličnen prenos. Potrebne priprave za ta delo so že v teku in mi hitimo, da opravimo to važno kulturno delo za našo drago Južno Srbijo, da se bo mogla s pomočjo nove radiopostaje poučiti o dogodkih v ostalih krajih naše domovine. Skupna moč naših radiopostaj bo z zgraditvijo nove postaje v Južni Srbiji znašala okoli 60 kw. To ni malo, če pomislimo, da je bilo takrat, ko je nastopila vlada dr. Stojadinovića, vsega skupaj te sile komaj 8,2 kw. S svojim delom na tem polju pa tudi potem še ne bomo prenehali, pač pa bomo težili za tem, da zadovoljimo vse potrebe našega naroda.

Pred VII. Mariborskim tednom

Obmejni geografski položaj in narodni, kulturni ter gospodarski pomen daje Mariboru kot drugemu največjemu središču svobodne Slovenije poseben položaj ne samo v naši banovini, ampak tudi v vsaj državi. Svoje odgovorno poslanstvo skuša Maribor izpolnjevati v polni meri in izrabljajoč vse razpoložljive sile. Veliko je narodno, kulturno in gospodarsko delo, ki ga je opravil v dvajsetih vojnovnih letih.

Da bi uspehe svojega dela pokazal tudi na zunanji in v pregledni obliki vsako leto sprti, je ustanovil pred sedmimi leti svojo stalno institucijo: Mariborski teden. Ta institucija je postala pomembna kulturna in gospodarska revija, brez katere si sedanjega Maribora sploh ne bi mogli predstavljati. Vendar bo letošnji VII. Mariborski teden, združen z veličastnimi proslavami dvajsetletnice osvobođenja, ki bo slavno odprt v soboto, dne 6. avgusta dopoldne, daleč prekoračil vse dosedanje svoje prireditve. Prostor, ki je določen za razstave, se je letos skoraj podvojlil, povečano je tudi zabavišče in v okvirju Mariborskega tedna bo toliko velikih javnih prireditev, da bodo v polni meri zadovoljile vse domače in tuje obiskovalce, katerih se obeta na tisoče.

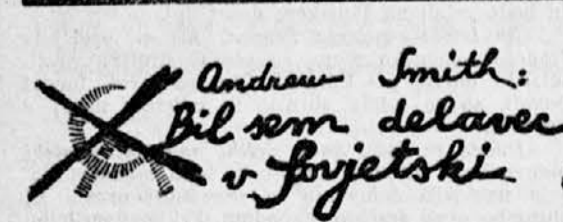
Dela so v polnem teku in bodo kmalu že popolnoma dovršena. Središče letošnjega tedna bodo v prvi vrsti **mnogostevilne razstave mariborske industrije, trgovine, obrti, gostinstva, tujkega prometa, filatelije, fotoamatstva** itd., na drugi strani pa razstave, katerih namen je prikazati ves razvoj Maribora po osvobođenju. Razstave bodo otvorjene skupno z začetkom tedna v soboto, dne 6. avgusta in bodo odprte do zaključka, dne 15. avgusta. Na vseh državnih železnicih in ladjah je dovoljena polovična vožnja. Legitimacije se dobe pri vseh poslovalnicah »Putnik«, občinah itd.

Slovenci in vsi Jugoslavnici! Jugoslovanski Maribor, steber in trdnjava naše severne meje, vas kliče vse brez izjeme, da ga posetite v času letošnjega VII. Mariborskega tedna in velikih

Modras ga je pičil

Nad Kresnicami v hribih leži prijazna in velika vas Vrh Sv. Nikolaja. Okolica je znana, da se je tam letos razpasla gadja zalega, dobe se tudi veliki modraši. Posestnikov sin, 15letni Tonček Gril, je hodil po hribih in travnikih, nabiral je maline. Na lepem sončnem kraju ga je nekaj zbledlo. Občutil je tako, kakor da bi ga bil kdo s sivanko dregnil. Pozneje je noga začela hitro otekati. Doma so mu sprva dali najno pomoč. Nato pa so ga, ker je bila velika nevarnost za njegovo življenje, prepeljali v ljubljansko splošno bolnišnico na kirurški oddelek, kamor je bil sprejet snoči po 22. uri.

Kljub hudi letošnji vročini ni dnevna kronika zapisala več gadjih pikov; doslej, kolikor znano, samo dva.

Andrew Smith: Bil sem delavec v Sovjetski Rusiji.
»Dobro, te bova pa spremil...« je predlagala temnolasa. Plavalosa je vzklila, ko smo prišli do izhoda:
»Torej ti si od izletnikov? Saj, saj, spominjam se te, saj sem te že videla. Tvoje zastopstvo je obiskalo našo tovarno včeraj. Da, da, videli sva te. Delava v drugem oddelku predelovalnice za ribe.«
Bil sem presenečen. Imel sem ju za poklicni počestnici.
»Kako pa, potem... kako... da blodita... tod?«
Plavalosa je odgovarjala:
»Kaj preprosto. Podnevi delava v tovarni, zvečer pa na cesti. Tako je po vsej Sovjetski Rusiji!«
»Si poročena?« sem ju vprašal.
Plavalosa je povedala:
»Kakopak da sem. Celo dva otroka imam. Prijateljica je tudi poročena, samo ima le enega otroka.«
»Pa živita z možema? Ali moža vesta, s kakšno obrtjo se bavita? Ali vama pustita?«
»Ne samo da nama pustita, celo morava delati tako, tudi če sva po delu v tovarni utrujeni, da bi se zgrudili. Kako pa naj drugače živimo? Jaz zaslužim na mesec 60 rubljev, mož pa 80. To ni dovolj, da bi imeli zadostno in primerno hrano, da ne govorim o otrocih, o obleki, o čevljih, o taksah

in o stroških vseh vrst.«
»Kdo pa je tu tak, da vaju lahko plačuje?« sem izpraševal dalje.
»Oh, kdo! Castniki, propagandisti, člani stranke, ljudje iz GPU in »kustari«, obrtniki. Ti imajo vsi polno denarja«, je razlagala temna. »Vi tuji ne veste, mislite, da ti visoki uradniki zaslužijo samo po 200 ali 250 rubljev na mesec, kakor vam pripovedujejo sami. To je komedija! Teh 250 rubljev ni drugega kakor vsota, po kateri računajo davke in datjave. Nič ne veste o nagradah, ki jih dobivajo, če so dopolnili svoj program. Te nagrade plačo podvoje ali potrojice. Na te nagrade ni nobene takse, mi navadni delavci pa, ki nagrad ne dobivamo, pa moramo plačevati davek od vseh svojih prejemkov.«
To je bila razumna ženska, s katero se je dalo govoriti.
»In misliš, da je zabavno metati se takole po cesti? Človek pride na smrt truden domov, pa ga čaka še pot na cesto, kamor se mora iti prodajat? Pogosto sem se morala prodajati ljudem, katere sem sovražila! Prijemala me je želja, da bi koga ubila! S tabo, graždanin, je druga reč. Ti nama ugašaš. Pridi po naju, kadar hočeš, čakali te bova po zborovanju.«
Zdaj sem jima čisto odkritosrčno povedal svojo stisko, da nimam de-

narja in da se moram pač vrniti na krov. Komaj sta mi mogli verjeti, da bi mogel biti tuje tako brez beliča. Nazadnje sta me pustili, ko sem jima obljubil, da ju pridem iskati drugi dan v prav ta lokal.«
Bilo je pol enih ponoči, ko sem prišel na ladjo. Drugi tovariši so se tudi pravkar vrnili od krasnega koncerta ali od razkošne pojedine, ki so jo priredili nam na čast. Iskali so me povsod, toda zaman. Dejali so mi, da sta prišla vprašati po meni nekak moj rojak v cunjah in pa dobro oblečen gospod. Poizvedoval so:
»Kam za vraga si neki šel?«
Toda nisem jim dal nič pojasnila in sem šel spat.
Drugo jutro so nas opozorili, da je odhod določen na 3. uro in da smo do tedaj prosti.
Tako jo zajtrku sem naglo odšel na kopno. Ni mi bilo do tega, da bi še drugič tvegaval nevarnost dvojnega obiska — da pride pome moj madžarski prijatelj, naj se mi je še tako smilil, ali pa človek iz GPU.
Pozneje sem zvedel, da sta res prišla pome, toda sem se bil nalašč zakasnil v sosednjem parku, kjer sem dobil skupino Perzijcev, ki so živeli na srečo kakor cigani. To so bili popotni umetniki, zelo dobro obločeni. Izdelovali so različne predmete, orodje, igrače, posodje iz železa, jekla, lesa in gline.
Ostal sem v parku in jih gledal skoraj do dveh, kako delajo.
Odrinili smo šele okoli šestih, ker je ladja morala naložiti velik tovor zabojev, sodov, sadja, zelenjave in druge hrane.
Ob treh so delavci iz tovarne prišli na pomol, da so nas pozdravili za

Drzen beg češkega pustolovca

Orožniki iz Sv. Lenarta v Slov. gor. so se nahajali pod vodstvom komandirja Cizla na patrulji v Zgor. Zerjavcih. Že od daleč je opazila patrulja na banovinski cesti čudnega popotnika. Tiščal je pred seboj motiček, kadar pa je prišel na kako strmino, se je vseh del motor ter zdrčal po strmini navzdol, dokler se motor na ravnem ni zopet ustavil. Možakar se je očividno

vozil brez bencina

ker pa je bil ves prašen in izmučen, je kazalo, da ima za seboj dolgo pot. Orožniki so tega čudnega popotnika ustavili, pa so ga povprašali za dokumente. Mož pa je le slabo lomil slovensčino ter je odgovarjal v češkem jeziku. Tudi ni umel pri sebi nobenega dokumenta, niti izkaznice, da je motor njegov. Orožnikom je postajala zadeva vse bolj sumljiva, pa so ga povabili s seboj na postajo v St. Lenart. Tam so mu temeljito izprašali vesti, pa se je pokazalo, da jim je slučaj izročil v roke drznega pustolovca, ki je

pobegnil iz zaporov in ukradel policijski motor

v Celju. Dejal je, da se piše Karl Veseli ter da je Čehoslovak. Po poklicu je elektrotehnik ter je star 29

let. Na Češkem je bil že večkrat kaznovan ter je med drugim sedel že podlugo leto na robiji zaradi uboja nekega čehoslovanskega oficirja. Veseli je pripovedoval, da ga je pustolovska kri zanesla po svetu ter se je čez Nemčijo pred tremi meseci priklaplil v našo državo. Mejo je prestopil nekje pri St. Lju brez vseh dokumentov. Nameraval je nadaljevati pot v Ljubljano, pa so ga že v Celju policisti ustavili ter so ga pridržali v zaporu. Med tem časom, ko je bil zaprt, se je celjska policija informirala o njegovi preteklosti pri oblastvah na Čehoslovaškem. Z pređen pa je prišel odgovor, si je Veseli sam pomagal na svobodo. Zaposlen je bil v sredo v avtogaraži celjske policije. Videl je tam policijski motor znamke NSU, pa je izkoristil priložnost, poigrabil motor ter se z njim odpeljal. Pravi, da je

nameraval zopet čez mejo v Nemčijo

ter se vrniti domov na Češko. Nameraval se je peljati do Čmureka, tam pa motor pustiti. Zal pa mu je že pri Slovenski Bistrici zmanjkalo bencina. Tiščal je potem motor pred seboj ter se je vozil samo po hribu navzdol. Veselija bodo šentlenarski orožniki spravili nazaj v Celje, kjer bo policija na nevarnega plička gotovo bolje pazila.

MLADE SRAKE IZ PETROVGRADA so kradle v novem kopalšču v Slovenjgradcu

Maribor, 4. avgusta.

V Slovenjem Gradcu se nahaja na letovišči skupina mladih dijakov iz Petrovgrada (bivši Veliki Bečkerek) v Banatu. Dijaki stanujejo v šoli ter so prišli v naše kraje kot člani Ferijalnega saveza. Med dijaki sta se nahajala 14letni dijak pete gimnazije Kovač Zoltan in 12letni dijak prvega razreda petrovgrške gimnazije Aleksander Ljubinov. Oba mlada fanta sta pokazala nenavadne talente, katere so te dni razkrinkali slovenjgraški orožniki.

V Slovenjem Gradcu so otvorili nedavno lep kopalščki bazen, ki privablja vsak dan veliko število kopalcev. Kmalu pa so začeli kopalci opažati, da se je pojavil med njimi spreten uzmovič. Zdaj je zmanjkalo temu nekaj, zdaj drugemu, skraja same malenkosti, pozneje pa so se izvršile tudi večje tatvine. Tako je bila ukradena uradniku v Köllnerjevki tovarni Dragotini Feriču srebrna ura in 100 din. trgovcu Vinku Rozmanu pa denarnica z vsebino 900 dinarjev. Orožniki so precej časa zaman iskali tatove. Ko pa so prispele pritožbe, da so bili okradeni tudi nekateri dijaki iz počitniške kolonije, je padel sum na omenjena dva mlada fanta. Izvršili so pri obeh temeljito preiskavo, ki je spravila na dan razne zanimivosti. Tako so našli žepne nože, čepice in drug tak drobiž, ki je bil ukraden dijakom, poleg tega pa tudi

srebrno uro, ki je zmanjkala uradniku Feriču. Sedaj je bilo jasno, da sta Kovač in Ljubinov kradla tudi v kopalšču. Pod težo dokazov sta se udala ter sta tatvine priznala. Denarja pa so našli pri obeh bolj malo — le 120 din, vse ostalo pa sta izdala za sladole in razne sladkarije. Oba se primerno počutili, da je tatvina greh ter so ju potem poslali staršem v Petrovgrad, naj oni z njima obračunajo.

Dolгови so ga spravili pred sodnike

Maribor, 5. avgusta.

Pred okrožnim sodiščem se vrši danes razprava proti 33-letnemu brezposelnemu delavcu in hišnemu posestniku Matiji Kudru iz Maribora. Na zatožno klop so ga spravile prevare, ki mu jih očita državno pravdnitvo v svoji obožniti. Kuder, ki je bil do letošnje pomladi zaposlen kot pleskar v delavnicih drž. železnice, pa je potem službo izgubil, je solastnik tretjine vile in zemljišča v Magdalenskem predmestju. Ostala solastnika sta njegova žena in njegova tača. Vila je bila ocenjena na 263.000 din, vknjižena bremena pa znašajo nad 270.000 din. Kudrova tretjina pa je še posebej obremenjena z 20.000 din, razen tega pa ima še za okoli 40.000 din nevknjiženih dolgov. Kljub temu pa živi zelo dobro, vozi se s fijkkerji in avtolaksiji ter si na veliko izposoja denar. Osebam, katere je zaprosil za posojilo, je pripovedoval, da nima nobenih dolgov ter da bodo za posojeni denar popolnoma krive z vrednostjo njegove hiše. Tako je »kupil« od Katarine Sorko na 19.000 din glasečo se hranilno knjižico Mestne hranilnice ter obljubil, da jo bo plačal do lanskega aprila, dalje je dobil na isti lim Alojza Krašovica, ki mu je dal hranilno knjižico, glasečo se na 17.400 din, od Krašovice Ivane je dobil 1300 din, od Žagarja Miroslava pa je z ponarejenim računom izvalil 600 din. Hranilne knjižice je dobro prodal ter ves izposojeni denar porabil za sebe. Kuder priznava, da je ta posojila najemal, da pa jih je nameraval vrniti, ker mora dobiti od svojega očeta in od svoje tače znatne zneske na račun dedščine.

Razprava ob času poročila še traja.

V nedeljo h kočii pod Kopo

Ljubitelji naših planin — zelene Pohořja, potrudite se dne 7. avgusta — po enem letu, odkar je bila slovesna blagoslovlitev nove kočee pod Kopo — zopet k njej! Odprli bomo lepo planinsko kočeo na Pungartu in obenem blagoslovili novo lepo kapelico v njeni bližini, ki bo posvečena sv. Ani. Koča je bila blagoslovljena, kakor je zgoraj omenjeno, že lani novembra in ker so se doslej izvršile še razne izpopolnitve, bo v nedeljo slovesna otvoritev. Nahaja se na sedlu, tako imenovanem Pungartu (1377 m) med Črnim vrhom (1543 m) in Veliko Kopo (1542 m). Zgradila jo je misljinska podružnica SPD v Slovenjem Gradcu dokaj vzorno in tako, da bo služila vsem sodobnim zahtevam planincev, posebno pa zimskih športnikov. Ima 10 sob z 22 udobnimi posteljami, skupno spalnico, prostor za smuči in je preskrbljena z bistro tekočo planinsko vodo. Ker je odprta in oskrbovana vse leto, bo tudi še tako razvojenim obiskovalcem dobro došla.

Na predvečer otvoritvenih slovesnosti (6. avgusta) bo mogočen kres na vrhu Velike Kope oznanjal prevalecem naših nižin, da se Kopa veseli številnega obiska. Ob 11. dopoldne 7. avgusta bo v novi kapelici sv. maša, katero bo daroval č. g. dr. Meško iz Maribora. Nato bo sledila ob godbi in petju prosta planinska zabava. To planinsko slavo obiščite in ne bo vam žal truda strme poti!

Ker so dostopi iz vseh strani prav lahki in ugodni — vsa pot je lep izprehod —, smemo upravičeno pričakovati tudi preko vsega poletja številnih obiskovalcev. Nova kočea sredi idealnih smučskih terenov, ki so pokriti z snegom do pozne pomladi, pozdravlja posebno ljubitelje zimskega športa. Stoji na mestu, odkoder je krasen razgled, čist gorski zrak nudi na lepih izprehodih dovolj užitka. Številne planinske cvetke pozdravljajo ljubitelje cvetlic in jih vabijo k sebi na goro. Svojevrsten je ta del sveta in je očarujoč poleti in pozimi. Zeleni smrekovi in borovi gozdovi, sredi njih sončne jase — kdo se jim ne bi odzval vsaj enkrat na leto?

Ta novozgrajena planinska kočea ima poseben pomen v tem, da zapadni del Pohořja, ki je imel doslej le dve kočii: Senjorjev dom in kočeo na Krenzarjevem vrhu, lahko nudi počitka in okrepčila turistom, prihajajočim na Pohořje iz misljinske strani. Najkrajša pot in vzpored je od postaje Dovže na progi Dravograd-Celje. Iz Dovže je dve uri in polni hoda, iz Mislinj tri ure, iz Slovenjke Gradca štiri ure, iz Vuhreda štiri ure, iz Ribnice na Pohořju dve uri, iz Senjorjevke doma eno uro in pol. Na veselo svidenje 7. avgusta na Pungartu!

Naročajte in širite
Slovenski dom!

„Večernik“ in g. Ribnikar v Mariboru

Maribor, 5. avgusta.

Mariborčane sploh mnogo ne zanimajo lastniške spremembe pri nekdanjem tako slovitim »Mariborskem Večerniku«, ki je bil last »Jutrovega« časopisnega koncerna in ki je bil zadnje čase globoko pasiven, kajti med mariborskim občinstvom in drugod po zeleni Stajarski se ta popoldnevnik nikakor ni mogel razširiti in pridobiti trdnih tal. »Jutrova« gospoda v Ljubljani je prav zaradi svojega strankarskega in političnega prestiža morala precej prispevati, da so ta list za silo vzdrževali. Mnogi sedaj zatrjujejo, da bo namesto »Jutrovega« mariborskega popoldnevnika primerno preurejen ljubljanski »Slovenski narod« in bodo »Jutrovec« tej starini dali Voronove injekcije, da bo glede mariborskih zadev gibljivejši.

Za Maribor ni bila tudi kdo ve kako velika senzacija, ko se je pred tedni pojavil v Mariboru g. Adolf Ribnikar, bivši tržni nadzornik ljubljanske in v pokopani načelnik za socialno politiko pri nekdanji pokrajinski odnosno deželni vladi v Ljubljani. G. Adolf Ribnikar in njegov agnini sin Bojan sta se pred tedni stalno naselila v Mariboru. Z združenimi močmi nameravata nekdanji mariborski popoldnevnik, ki nosi odslej naprej naslov »Večernik«, reorganizirati. Hudobni ljudje pa pripovedujejo, da je »Jutrovec« poravnava z gosp. Ribnikarjem prav hudo spekla, kajti »Jutrovec«, odnosno gospodje v Knafjevih ulic, so odšteli g. Adolfa kar 1.900.000 din odpravnine, odnosno so kupili njegove delnice.

Pravijo, da je prevzel glavno uredništvo sedanjega »Večernika« novinar in bivši glavni urednik »Glasa naroda« g. Franc Jožef Knaflič. Znano je dalje, da je g. Ribnikar nedavno pokrenil politično akcijo med slovenskimi rodoljubi

in politiki za ustanovitev »Narodnega sveta«, ki naj bi bil vrhovna inštanca za obrambo vseh slovenskih narodnih, kulturnih, gospodarskih in političnih pravic. Na mnoge stare in mlade politike in rodoljube je razposlal obširno spomenico, v kateri je na dolgo in široko razlagal pomen ustanovitve »Narodnega sveta« in je hkratu spomenici priložil koncept zadevnega društvenega statuta. V koliko je njegova akcija uspešla, nam točno ni znano. Baje ja zašla v pesek Sahare.

Strašne nevihte so divjale v torek po višjih predelih Heregovine. Po številnih krajih je padala tudi debela toča, ki je naredila po poljih velikansko škodo. Posebno so trpeli krajji Krkušev, Podgora, Krivodol in Sretnica, kjer je toča uničila vse pridelke, kar jih je bilo po poljih. Strela tudi tokrat ni prizanašala. Nekemu kmetu je v staji ubila 160 ovac. Ko je kmet videl, da je strela udarila v stajo, je takoj odhitel tja. Kar odleglo mu je, ko je videl, da v staji vse ovce stoje. Ko pa je eno teh ovce prijeli za volno, je padla. Šele tedaj je kmet videl, da so vse ovce mrtve. Kljub temu, da jih je strela pobila, so še vedno stale pokonci, ker so se pred nevihto stisnile tako tesno druga k drugi.

Da bosta vojvoda in vojvodinja Kentska letos prišla v Dalmacijo na počitnice, o tem smo že pred kratkim poročali. Ni pa še bilo prej znano, kdaj prideta brat angleškega kralja s svojo ženo na naše Primorje. Zадnja poročila zdaj napovedujejo njun prihod v Dubrovnik za danes zvečer. Pripeljala se bosta za jahto »Tiha«.

XXV. POGLAVJE

Vrnitev v Stalingrad in v Engels.

Ko smo naslednje jutro prišli do Stalingrada, smo na prvi pogled videli, da so zdaj napeli vse sile in naredili vse, da bi razpršili neugodni vtis, ki smo ga dobili po prvem obisku. Ravnatelj, odbor stranke, odbor strokovne organizacije in tovarniški odbor so nas čakali na izkrcevališču. Imeli smo vse na razpolago: v pristanišču nas je čakal že tramvaj, da nas je odpeljal v tovarno.

Sprehod po delavnicih v tovarni nam je pokazal od začetka do konca, kako izdelujejo traktorje.

Ko smo šli skozi livarski oddelek, je nekdo izmed naših, neki Nemec, zaradi gneče, ki je vladala tam in zaradi kosov kovine, ki so ležali razmetani po tleh, dobil hude opeklino, ko je šel mimo žarečega kosa jekla.

Ko se je obisk končal, so nas zbrali na dvorišču, da bi prisostvovali zboru, na katerem je povzel besedo ravnatelj sam. Poudarjal je ogromni napredek in dejal, da trenutno gre iz tovarne po štiri sto traktorjev na dan. Za sklep nas je prosil, naj mu povemo vse, kar nam je na srcu, tudi kritike, ki jih imamo za upravičene.

Marsikateri med nami je ob razgovorih na ladji izrazil namen, da bo ušel iz Sovjetske Rusije takoj, ko se vrnemo v Moskvo. Videli smo dovolj, lahko rečem celo, da smo videli preveč, in smo bili vsi razjarjeni.

Od tu in tam

Nova odredba prometnega ministra o železniški tarifi bo stopila v veljavo s 15. avgustom. Potniki, ki stalno potujejo do 30 km daleč, morajo naenkrat kupiti 10 vozniških listov v eno in drugo smer in deset povratnih vozniških kart. Nova odredba prometnega ministra nudi olajšavo v tem, da potnikom, ki se stalno vozijo z vlakom, ne bo treba vsak dan sprosti kupovati vozniških listov ter hoditi k blagajni. Pri nakupu listov bo blagajna izdala brezplačno potrdilo o kupljenih vozniških listkih. Listki brez potrdila ne bodo veljavni. Takšna vozna karta velja 30 dni od dneva, ko je bila kupljena. Z enim potrdilom more istočasno potovati toliko ljudi, kolikor je še neuporabljenih kart, za katere je bilo potrdilo izdano.

Peta balkanska konferenca zdravnikov bo letos v Turčiji in sicer od 7. do 15. septembra. Glavno vprašanje, s katerim se bodo bavila zastopstva zdravnikov balkanskih držav, je vprašanje malarije ter borbe proti njej v posameznih državah. Pri tej borbi proti malariji bodo sodelovale vse balkanske države. Je to vprašanje, ki se v prvi vrsti tiče naše države. Vprašanje je ekonomskega in socialnega značaja in zadeva življenjske interese predvsem širših plasti našega naroda. Konferenca se bo bavila tudi z vprašanjem raka in spolnih bolezni. Jugoslovanski zdravniki bodo odpotovali 4. septembra preko Bukarešte, Konstanca in Crnega morja v Turčijo. Po seji v Carigradu bodo vsi udeleženci odšli v Smirno, kjer bo tedi dni mednarodni veseljem. Iz Smirne se bodo podali v Ankaru, kjer bodo zaključne seje, nakar se bodo vrnili v Carigrad. Zdravniki, ki se žele udeležiti te konference z njimi smejo iti tudi njihove žene), se morajo prijaviti najkasneje do 15. avgusta na naslov: Zika Marković, predsednik jugoslovanske sekcije Unije balkanskih zdravnikov, Beograd.

Novo večjo tovorno ladjo je kupila na Angleškem »Atlantska plovidba« d. d. na Sušaku. Ladja ima 8.500 ton in bo gotovo v veliki meri pripomogla k pospeševanju našega trgovskega ladijskega prometa. »Atlantska plovidba« na Sušaku ima zdaj tri tovorne ladje. Tretja, ki jo je sedaj kupila na Angleškem nosi ime »Orel«.

Skupina francoskih časnkarjev in publicistov se je pretekla dva dneva mudila v Dubrovniku. Tu so si ogledali razne starinske zanimivosti, ki so jim jih razkazovali in razlagali naši etarinoslovci.

Za 20.000 dinarjev ur je pokradel na ladji »Jugoslavija« strojnik pripravnik Josip Blažina. Pri tem mu je pomagal strojnik Milenković, ki je bil zaposlen na isti ladji. Ko se je Blažina včeraj pripeljal v vraniško pristanišče, se ga že čakali orožniki in ga takoj aretirali. Tatvino sta oba priznala. Pokradene ure so bile last tvrdke Kremer in Pastizzi iz Zagreba.

Krvne osvete na Balkanu menda res še ne bo tako kmalu konec. Včeraj so imeli ponovno tak žalosten primer sredi Sarajeva. V Sarajevu živi tudi nekaj Albancev, ki se krvne osvete še posebno radi držijo in jo smatrajo celo za svojo dolžnost. Sarajevski Albanelec Riza Tuži je včeraj z nožem napadel sredi mesta svojega rojaka Rifata Šaban ter ga smrtno ranil. Predno je Rifat izdihnil, je izpovedal, da je Tuži že dalj časa gojil proti njemu posebno sovraštvo in da mu je grozil, da ga bo ubil iz maščevanja.

Poroko, pri kateri nevesta ni bila navzočna, so imeli v sredo v Sarajevu. Pri poroki je nevesto nadomestoval nek možki po imenu Ilija Mulalović. Nevesta biva na Dunaju, ženin pa je neki sarajevski kavarnar Mujo Nukič. Do te čudne poroke je prišlo takole: Ugladni Sarajevčan, ki se je učil trgovine na Dunaju, se je seznanil z lepo Dunajčanko Kreuzbergovo in se z njo tudi poročil. Zena je imela sestro Karolino, ki je pogosto prihala v Sarajevo. Po priključitvi Avstrije k Nemčiji je Karolina sklenila, da se preseli v Jugoslavijo. Od naše države pa je dobila dovoljenje le za petdnevno bivanje v Jugoslaviji. Ko je videla, da ne more v Jugoslavijo, je predlagala svojemu prijatelju Muju Nukiču, da se poroči. Nukič je na to pristal. Poročila sta se torej kar v njeni odsotnosti. Karolina se je lansko leto poročila na Dunaju z nekim dijakom. Med njima pa je prišlo do spora, čim so po priključitvi Avstrije k Nemčiji tudi na Dunaju začeli preganjati Jude. Karolina je namreč Judinja. Da ne bi še mož imel kakšnih stitnosti zaradi tega judovstva svoje žene, eta se sporazumno ločila. S Sarajevčanom Nukičem pa se je zdaj poročila ne iz kakšne posebne ljubezni, pač pa zato, da bo mogla priti v Jugoslavijo.

Velik gozdni požar je izbruhnil prejšnji večer v okolici Cavtata. Močan veter je bil vzrok, da se je ogenj silovito hitro razširil. Zanimivo je, da tamkajšnji kmetje niso hoteli pomagati pri gašenju in je morala priti gasilci dobrovoljna požarna brigada, poleg nje pa tudi gasilci vojne mornarice iz Kumbora in Hercegovca. Gorelo je vso noč in šele jutraj se je gasilcem posrečilo požar omejit. To je v zadnjem času že drugi gozdni požar v teh krajih. Gozdovi so daleč od poti in vanje nihče ne zahaja, razen sem pa tja njihovih lastnikov. Ker kmetje sami niso hoteli gasiti, mislijo nekateri, da so kmetje celo sami zažgali gozd, da bi potem na tem kraju sadili sladke buče.

Najstarejše gledališče v Evropi imajo v mestu Hvaru na istoimenskem otoku. To je velika dvorana, ki je stara že nad 300 let. Danes v njej ne uprizarjajo iger, pač jo uporabljajo v vse mogoče druge namene. Celo politične esetanke prirajajo v njej. Vsako leto pride na Hvar tisoče in tisoče tujcev, ki si hočejo ogledati tudi to najstarejše gledališko dvorano. Vendar je človeka skoro zram, ko vidi, kako pri nas zanemarljivo takšne zgodovinske dragocenosti, ki si jih tuji hodijo ogledovati iz najoddaljenejših krajev. Dvorana je danes silno zanemarjena. Celu tujci očitajo tamkajšnjim domačinom, kako malo smisla imajo za stvari tako velike zgodovinske vrednosti. Sami bodo krivi, če bo na Hvaru vedno manj tujcev, ki pridejo tja nalašč zato, da si ogledajo zgodovinske znamenitosti.

Zgorelo je šest vagonov žita na nekem posestvu v bližini Rume. Pri pospravljanju žita s polja je šnila iz mlatišnega stroja iskra in je bilo v trenutku vse še neomlačeno žito v ognju. Žito je bilo last samostana Ravаницe.

Prašiči se strahovito razmazaril dveletno dekletce posestnika Marka Rajha iz Vojakovca pri Križevcih. Starši so odšli z doma na polje, doma pa so pustili otroka samega. Dekletce se je igralo v kuhinji na tleh. Vrata v hišo so bila odprta. Nenadoma je prikružil v kuhinjo domač prašič, ki je začel malega otročka griziti po nogah in rokah. Odgriznil mu je najprej peto, nato pa še prste na nogah in rokah. Nekajkrat je prašič ugriznil otroka tudi v lice in prsi. Na obupne klice nesrečnega otroka so prihiteli sosedi in otroka rešili. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico, vendar je malo verjetno, da bo ostal pri življenju, ker so njegove rane strahotne in je izgubil tudi mnogo krvi.

Čudovito poročanje

Maribor, 4. avgusta.

Zadnje čase čitamo v zagrebškem »Jutarnjem listu« in v belgrajski »Politiki« o čudovitih mariborskih senzacijah, za katere pa v Mariboru nihče ničesar ne ve. Prednjači zlasti »Jutarnji list«, ki piše že nekaj časa o samih strašnih katastrofah in drugih čudovitih mariborskih zadevah, ki pa so skoraj vse iz trte izvite. Pred nekaj tedni je poročal na primer, da je toča popolnoma uničila v Mariboru in okolici vse, kar je bilo zelenega. Mariborčani pa te toče sploh niso videli, razen nekaj zrn, ki so padle med nalivom. Potem je prišel požar v Ehrlichovi tovarni. List je pisal, da je »največja mariborska tekstilna tovarna« pogorela do tal, da je škoda 5 milijonov, da je gasilo 900 gasilcev z 15 motorkami in da je 200 delavcev izgubilo kruh. V resnici pa je zgorel samo eden najmanjših objektov te velike tovarne, ki pa ni »največja« v Mariboru, da škoda še zdaleč ne dosega omenjene vsote, gasilo pa je točno 80 gasilcev z 9 motorkami. V zgorelem objektu je tudi delalo v treh izmenah samo 60 delavcev. Krona vseh teh senzacij »Jutarnjega lista« pa je indijski lov na razbojnika Kodra. Današnji »Jutarnji list« — z njim pa tudi belgrajski »Politik« —

pišeta obširno, kako so včeraj dopolnili v Dolgošah pri Mariboru prijeli slovitega Kodra, na katerega je banka uprava razpisala 3000 din margrade. Poročevalca omenjenih listov javljata, da se je Koder zadnje čase zadrževal na Pobrežju, kjer ima dve ljubici, pa je živel zdaj pri eni, zdaj pri drugi. »Gostilničar Avčina« v Dolgošah — v resnici tam gostilničar pod tem imenom sploh ne pozna, pa da je včeraj dopolniti zvedel, da bo Koder se še vedno veseli in svobodi, v Dolgoše je razbojniku nenavadno presenečenje. Napravil je zanjko na dolgi vrvi in ko je Koder stopil v gostilno ter naročil hrizganec, je vrigel gostilničar razbojniku zanko kakor laso okrog vratu ter ga na ta način prijel. — Ta senzacionalna aretacija Kodra pa je izmišljena od prve do zadnje črke. Koder se še vedno veseli in svobodi, v Dolgoše je morda kdaj res prišel, zdaj pa ga že dolgo niso videli in ga tam tudi nihče ne pozna. Tudi ne poznajo Dolgošan junaškega gostilničarja Avčina, ki zna tako imenitno metati zanke... Pač pa je za liste, ki servirajo svojim čitateljem taka senzacionalna, nekontrolirana poročila, položaj v Mariboru kaj čuden, saj se Mariborčani vestem, ki v teh listih izhajajo, zadnje čase samo še smejejo....

Novi predpisi o obmejnem prometu

Maribor, 4. avgusta.

Našim državljanom, ki prebivajo v obmejnem pasu, je bilo do sedaj na podlagi odloka finančnega ministarstva z dne 5. januarja 1931 odobreno, da pri vsakem prehodu meje vzamejo s seboj za svoje osebne potrebe do 200 dinarjev v našem efektivnem denarju. Posebno po priključitvi Avstrije k Nemčiji je bilo naše obmejno prebivalstvo s tem predpisom hudo oškodovano, ker je moralo menjati efektivne dinarje onstran meje po zlati vrednosti marke, torej eno marko za 18 dinarjev, medtem ko nolira marka na naših borzah približno 15, srebrni drobiž pa še znatno manj. Na prošnjo obmejnega prebivalstva se je Tujskoprometna zveza »Putnik« v Mariboru, ki je potom svojih ekspozitur v Gornji Radgani, Šent Ljhu in Dravogradu v stalnem kontaktu z obmejnim prebivalstvom, obrnila na finančno ministristvo in na Narodno banko s prošnjo, da se v tozadevnem obmejnem plačilnem prometu

odobri tudi izvoz protivrednosti v nemških markah. Tudi je zveza na licu mesta prepričala delegata finančnega ministristva o utemeljenosti in nujnosti spremembe dosedanjih predpisov. Ta akcija je bila uspešna ter je finančno ministristvo v celoti ugodilo prošnji. Po novem predpisu, ki je bil izdan te dni, smejo obmejni prebivalci vzdolž bivše avstrijske meje pri vsakem prestopu meje vzeti s seboj nemške marke v srebru v protivrednosti do 200 din. Prodaja mark mora biti brezpogojno vpisana v obmejnih legitimacijah, na kateri tudi carinske oblasti potrdijo izvoz. Putnikove ekspoziture v Šent Ljhu, Gornji Radgani, na glavnem kolodvoru v Mariboru, v Dravogradu in na Jesenicah bodo srbesle za zadostno zalogo srebrnih mark, ki jih bodo stavile na razpolago obmejnemu prebivalstvu po najugodnejših dnevnih cenah. Našemu Putniku gre v imenu obmejnega prebivalstva in v imenu obmejnega gospodarstva priznanje in zahvala za njegova uspešna in koristna prizadevanja.

Katoliški esperantisti iz 11 držav zborujejo v Ljubljani

Ljubljana, 5. avgusta.

V Ljubljano so prihiteli esperantisti iz 11 držav, da se udeležijo XX. jubilejnega mednarodnega katoliškega esperantskega kongresa, ki se prične danes. Da ne bi bila napetost v srednji Evropi tako velika, bi se nadejali lahko še večjega obiska iz inozemstva.

Vabimo vse, da se udeležijo jubilejnih kongresnih prireditelj, in sicer:

Sv. maše v stolnici, katero bo daroval prezv. škof dr. Gregorij Rožman, pokrovitelj kongresa.

Ob 10 slavnostna otvoritev kongresa v franciški dvorani. Pridite pravočasno, ker točno ob 10 bo otvoritev prenačala tudi ljubljanska radio postaja.

Ob pol 9 zvečer pa bo slavnostna akademija v franciški dvorani. Spored akademije smo že objavili.

Sporod kongresa med tednom:

Ponedeljek, dne 8. avgusta:

Ob 8 sv. maša z esperantsko pridigo v franciški cerkvi.

Ob 10 II. seja mednarodne katoliške esperantske zveze (IKUE). Tema: Katoliška družina (nadaljevanje I. seje). Predava P. Eras iz Vughta (Holandska).

Ob 20.30 prijateljski večer v hotelu Metropol.

Torek, dne 9. avgusta:

Ob 8 sv. maša z esperantsko pridigo v franciški cerkvi.

Ob 10 III. seja IKUE. Tema: Notranja ideja esperanta.

Za nedeljo se obeta senzacija

Tudi Ljubljani bo torej dana, da po Zagrebu, Varaždinu, Banjaluki in Belgradu vidi moderno čudo 20. stoletja, namreč ženski nogomet. Druge po svetu, kjer seveda niso tako moderni, so torej že zdavnaj opustili in nihče več ne misli na to kot na nekaj resnega. Pri nas smo pa komaj dobro začeli. Najprej je bilo treba seveda ustanoviti »ženski nogometni savez«, nato pa poiskati v Zagrebu 11 žensk, ki so se za to nastope, s katerimi sedaj strahuje po večjih meslih Jugoslavije, pripravljale šest mesecev. Težko ni bilo niti eno niti drugo. Tako sedaj hodi ta cirkuška skupina 11 Zagrebčank in 11 žensk iz Brna radovednemu občinstvu kazati žensko nogometno umetnost in še kaj drugega. Podobna kaže, da ta posel nese. V Zagrebu je tekmi prisostvovalo 12.000 gledalcev in so privedili kasirali 80.000 din. S tem denarjem »nastojat čemo, da što mogoče više popularišemo ženske športove, a u prvom redu futbol i laku atletiku«, je dejal menager teh ženskih nogometnešev. Tudi v Varaždinu je cela stvar še dobro uspeła, manj v Banjaluki, še manj pa v Belgradu, ki je sicer znan, da vsako športno atrakcijo ceni v veliki meri. V Belgradu je prišlo na igrišče komaj 1000 gledalcev, ki se pa baje niso kesali, ker so se skoraj dve uri sijajno zabavali, seveda ne na račun lepe igre, ampak na račun modernih sufražetk, ki hočejo celo v nogometu doseči enakopravnost z moškimi spolom.

To čudovito moštvo torej gostuje v nedeljo tudi v Ljubljani. Zdi se nam odevč, da bi na resen način skušali prepričati o neredsnosti takih ženskih podvigov. Še daleč nam ne pridi na misel, da bi morda ženskam odrekali pravico gojiti telesne vaje in šport. Prav tako so jim potrebne kot moškimi, vendar v tej športni panogi za ženske ni mesta, kot ga na primer v boksu tudi ni. Niti hazene velika večina športno na višku stojičih držav ne goji, čeprav imajo ženske na olimpijskih igrah v plavanju, lahki atletiki in drugih športih isto mesto kot moški in torej niso nikjer zapostavljene. Nedeljski poskus ni torej nič drugega kot cirkuška atrakcija in poskus govilih ljudi priti na lahek način do denarja, zlasti še sedaj, ko so odpadke takse na vse športne prireditve. Toda Ljubljana ni Zagreb, in če prireditelji mislijo, da bodo od Ljubljancanov tudi izlekli 80.000 din. se motijo.

Polovična voznina na vseh osebnih in brzovlakih od 1. do 16. avgusta.

Zaposlenost v juniju

Ljubljana, 5. avgusta.

Konjunkturni napredok zaposlenosti vseh industrij je znašal v juniju 1938 +5985 oseb ali +4%. Zaposlenost je napredovala predvsem v sledečih industrijah: v gozdno-zagarski industriji za +772 delavcev ali +9.36%, v tekstilni industriji za +665 delavcev ali +4.17%, v industriji za predelovanje lesa za +447 delavcev ali +11.34%, v kemični industriji za +315 delavcev ali +15.60% itd. itd. Nekoliko pa je nazadovala zaposlenost v gradbeni industriji, in sicer za -249 delavcev ali -2.85%.

V sezijemskem pogledu pa je napredovala zaposlenost zlasti v gradbeni industriji z mesečnim prirastkom +977 oseb ali +12.99%, v industriji kameňa in zemlje +627 delavcev ali +10.20%, v gozdno-zagarski industriji +403 delavcev ali +4.68%, v gostilnah, kavarnah itd. (tujski promet) +309 delavcev ali +9.74% itd. Pomembnejšega sezijanskega nazadovanja ni v tem mesecu izkazovala nobena industrija.

Umetnostna v Jakopičevem paviljonu. Vstopnina za obe razstavi 5 din, za kongresiste 3 din (s kongresno karto).

Ob 14 IV. seja IKUE (nadaljevanje III. seje), g. duh. svetnik J. Kalan pa bo predaval o »Regnum Christi«.

Ob 20 slavnostna seja v proslavo 35 letnice katoliškega esperantskega glasila »Espero Katolika«. Nato literarno tekmovanje (deklamacije, recitacije v esperantu). Tekmovalci dobijo nagrade v knjigah.

Sreda, dne 10. avgusta:

Ob 8 sv. maša z esperantsko pridigo v nunški cerkvi.

Ob 10 občni zbor mednarodne katoliške esperantske zveze.

Ob 14.45 V. seja IKUE. Razprava o organizatoričnih zadevah.

Četrtek, dne 11. avgusta:

Ob 8 sv. maša v stolnici, katero bo daroval prevz. škof g. dr. Gregorij Rožman, po maši esperantska pridiga.

Ob 10 zaključek kongresa v franciški dvorani.

Vse seje mednarodne katoliške esperantske zveze bodo v lovski dvorani hotela Metropol.

Ves čas kongresa sta odprti razstavi, in sicer: filatelistična v prostorih državne trgovske akademije na Bleiweisovi cesti 8, in umetnostna v Jakopičevem paviljonu. Vstopnina za obe razstavi 5 din, za kongresiste 3 din (s kongresno karto).

Ves čas kongresa sta odprti razstavi, in sicer: filatelistična v prostorih državne trgovske akademije na Bleiweisovi cesti 8, in umetnostna v Jakopičevem paviljonu. Vstopnina za obe razstavi 5 din, za kongresiste 3 din (s kongresno karto).

Vremensko poročilo Slovenskega doma

Kraj	Barometer- sko stanje	Temperatura v C°		Relativna vlažnost	Veter (smer, jakost)	Pada- vine	
		naš. večj.	naj- manjš.			m/m	vrsta
Ljubljana	763.5	29.5	17.8	—	0	0	—
Maribor	763.5	26.0	16.0	—	0	0	—
Zagreb	762.8	31.0	19.0	80	2	SE, 2.0	dež
Belgrad	762.5	34.0	17.0	80	3	WSW, —	—
Sarajevo	764.4	27.0	16.0	90	7	0	32.0 dež
Vis	761.7	28.0	13.0	90	5	NW, 3.0	dež
Split	760.9	34.0	22.0	70	5	0	—
Kumbor	759.5	32.0	23.0	80	8	SSE, —	—
Rab	761.8	30.0	22.0	50	0	0	—
Dubrovnik	759.4	29.0	28.0	70	7	NE, —	—

Vremenska napoved: Večina jasno in vroče. Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Iz noči do zgodnjih jutranjih ur je bilo večinoma oblačno. Ob 6.50 je nastopila redka visoka megla, ki pa je ob 7 zgnila, nakar se je popolnoma zjasnilo. Ves dan je prevladovalo jasno vreme, le od časa do časa so se pojavile majhne plasti visokih oblakov. Zvečer in ponoči je bilo jasno.

Koledar

Danes, petek, 5. avgusta: Marija Snežna.
Sobota, 6. avg.: Gospodovo spreobrnjenje.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4; mr. Bohinec, Rimska cesta.

Autobusno izlet na Korosko, v deželo najlepših alpskih jezer! K prostoru slovenskih vojvod! H Gospoj svetil! Na Krko k Sv. Hemi — priredi Prosvedno društvo Trnovo dne 14. in 15. avgusta — po sledeči poti: Podkoroško sedlo, Beljak, Osojsko jezero, Vrba, Vrbsko jezero, Celovec, Gosposvetsko polje, Gospa sveta, Krka; Sv. Hema, Velikovec, Kolpiusko jezero, Podjuna, Zelezna kaplja, Dobra ves, Jezerko, Ljubljana. Potovali bomo v modernem in udobnem avtobusu. Razlago in duhovno vodstvo ima g. prof. Anton Anžič. Ker je na razpolago le določeno število sedežev, pohaite s prijavi. Prijave se sprejemajo dnevno v trnovskem župnišču, zvečer od 7. do 9. pa v društvenem domu: Karunova ulica do 7. avg., kjer se dobijo podrobne informacije.

Prosvedno društvo Ljubljana-mesto. Danes zvečer ob 8 bo v sobi Gospodarske zveze važen in za vse člane obvezen sestanek. Ker je danes zadnji dan za prijavo v Maribor, zato prosimo, da pridejo vsi člani, ki so se že prijavi in kateri se še nameravajo prijaviti, sigurno na sestanek. — Bog živ!

Obiščite 7. mariborski teden

od 6. do 15. avgusta 1938

Polovična voznina na železnicah od 4. - 17. avg. 1938
Veliki narodni tabor dne 14. avgusta 1938, ljubljana kultur. razstava ob priklj. proslava 20-let. Jugoslavije v Mariboru

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija - Tekstil - Trgovina - Obrt - Kmetijska razstava - Razstava east-Tujskoprometna razstava - Fotoamaterska razstava - Filatelistična razstava - Gostinstvo - Vinska pokalnja - Ženska nočna dela - Razstava narodnih noš iz vseh krajev državo - Razstava Nanose - Cebelarska razstava - Razstava malih živali - Koncertne in gledal. prireditve - Sportne prireditve - Vesel. park na razstavlišču itd.
Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji... Zelene, romantične Pohorje... Vinoredne Slav. gorice... Gostiljinski, lapi Maribor — Vas vabijo!

Osrednji odbor društva Bran-i-bor obvešča svoje članstvo, da se Bran-i-bor udeleži v čim večjem številu narodnega tabora v Mariboru dne 14. avgusta t. l. Podrobna obvestila bodo člani razbrali z dnevnega časopisa. Prijave pa naj pošiljajo direktno osrednjemu odboru, Tyrševa 1a/IV. Ob enem sporoča osrednji odbor, da priredi podružnica SPD v Črnomlju dne 7. avgusta t. l. Belokranjski dan na Mirni gori. Prireditelj ima izredno nacionalni značaj, zato pripravča osrednji odbor čim večjo udeležbo. Osrednje društvo SPD bo privedlo avtobusni izlet do Semeča, ki je izhodišče za poset Doma, na Mirni gori. Avtobus bo vozil iz Ljubljane v nedeljo dne 7. avgusta t. l. ob pol 5 zjutraj iz Tavcarjeve ulice. Osebe, ki se zanimajo za avtobusni izlet, naj se obveznico prijavijo v pisarni SPD na Aleksandrovi cesti vsaj do 5. avgusta t. l. Bran-i-bor osrednji odbor Ljubljana.

Koncert praških opernih solistov v Mariboru. V sredo, dne 11. avgusta pride v dvorani Grajskega kina v Mariboru velik koncert solisti operne škole praške konservatorija pod vodstvom dirigenta Oskarja Danona in ob sodelovanju klavirske virtuozinje Marije Knotkove. Solisti bodo nastopili kot mešan zbor in kot solisti in bodo peli samo narodne pesmi v harmonizaciji največjih čeških in slovaških kompozistov. Letos 30. marca so nastopili v Pragi z jugoslov. narodnimi pesmimi in vzbudili po sodbi kritike ogromno zanimanje in pohvalo. Sprejemimo jih kot brate!

Opozarjamo na predavanje »O modernizaciji banovinskih bolnišnic v Sloveniji« danes, v petek, v nacionalni uri v radiu. Predaval bo časnikar g. Janko Hafner.

Slov. Konjice

Tujskoprometna sezona. V tem času je prav za prav sezija na višku. Trajala bo predvidoma do konca avgusta. Mesto ter bližnja in daljnja okolica nudi letoviščarjem vsega, kar si v taki pridiro poželjijo, saj so pa tudi zadovoljni. Najlepsi krajšji izleti so v mestno okolico pod Pohorje in med vinograde, daljši pa na Tinje in Veliki vrh, k Sv. Martinu na Pohorju in Sv. Venčesu, kjer na tamkajšnjem pokopaljšču počivata dva zaslužna narodnjaka: dr. Josip Vošnjak, zdravnik, deželni poslanec in pisatelj, ter venčelski župnik, pisatelj in pesnik Pankracij Gregorc. Oba sta posebno starejšim Mohorjanom znana. Slovenjebistiška bližnja in daljnja okolica pa je posebno privlačna še zaradi mnogih zgodovinskih spomenikov in najmlajšega podnebnja v območju zelenega Pohorja.

Letina. Letošnja letina bo tudi tukaj boljša od lanske. Vsi pridelki in vinogradi res dobro obetajo. Žito so izborna. Sadja bo manj. Le da bi bilo brez vremenskih nezgod, katerih se ljudje tako boja.

Razvoj abecede pri posameznih narodov

Poskusi, da bi dokazali, da je Evropa imela svoj črkopis pred raznimi vzhodnimi narodi, se niso posrečili. Ta največja iznajdba, ki se ne more primerjati z nobeno drugo, pripada antičnemu Orientu, Egiptu in Mezopotancem. Tu so najprej uporabljali podobopisje: Slika očesa je označevala oko, pa tudi gledati. Besede kakor dobro, veliko, katere ne moremo označiti s črko, so označevali s sliko, ki je imela v sebi iste soglasnike, iz katerih se je dalo s pomočjo samega teksta ugotoviti, kaj hoče vsebinsko izraziti v stavku. Do popolne abecede pa Egiptani niso prišli. Poznali so namreč samo soglasnike, in sicer 24, medtem ko samoglasnikov niso poznali. Na prvi pogled se nam taka pisava zdi nekoliko nerazumljiva, z vajo pa se kaj kmalu privadimo čitanju take pisave. V današnji dobi sploh pišemo v hitri pisavi okrajšano kar brez samoglasnikov. Na pr.: Lj, Nvmts, Mrbr, Blgrd, Lndn, Brln, Prs za Ljubljano, Novo mesto, Maribor, Beograd, London, Berlin, Paris, tako bi izgledala tako okrajšana pisava teh mest. Ta egiptanska pisava se je v poznani dobi razširila v Palestino in Sirijo. Ščasoma so se oblike črk zelo spreminjale, čisto tako, da se ni moglo več ugotoviti, kakšna je bila njihova prvotna oblika. Tudi število se je spremenilo. Starohebrejska abeceda je imela 23 črk. Imena prvih štirih črk so bila: Aleph, Beth, Gimel, Daleth. Tudi zdaj se ne poznamo samoglasnikov. Aleph je označeval lahen šum, ne pa črko a. V Evropi je Grčija prva, ki je imela svoj črkopis. V 2. tisočletju pred Kr. so imeli na otoku Kreti več črkopisov, katere pa še do danes niso mogli kljub skrbnemu proučevanju prebrati in razrešiti. Ravno tako niso mogli znanstveniki prebrati napisov na glinastih posodah, ki so jih našli v Tebah, a so iz 2 tisočletja pred Kr. Za kretske črkopis ni nikakih poročil, na tebaškega pa spominjajo razni grški zgodovinarji, da so prinesli na Grško poročilo o pisavi nekkih glasov iz Fenicije. Sam Herodotus poroča, da so v njegovem času poznali še razne spomenike s tebaškim pisavo. Okoli leta 1000 pa je padla potreba pisanja. Iliada jo omenja samo enkrat. Okoli l. 800. pred Kr. se pojavi v Grčiji črkopis, katerega še danes uporabljajo in ki je tudi začetek vsem evropskim črkopisom. Če je ta črkopis kaj sličen prejšnjim, ni dognano. Gotovo pa je, da je ta črkopis semitskega izvora. Vrstni red črk iklnm je isti kakor v hebrejski abecedi, potem imena alfa, beta, gama, delta in črkopis, izpustili so nekatere črke, dodali pa samoglasnike in tako dobili 24 črk. Ta črkopis je prišel tudi k Rimljanom, kdaj in na kakšen način, ni znano. Ti so ga prav malo spremenili: Namesto 3 črke g so postavili črko c.

Tako razlikujemo takoj v začetku dva črkopisa: semitsko-grški in semitsko-grški-rimski. Prvega so sprejeli Kopti, sosedje starih Egiptčanov, potem Rusi, Bolgari in Srbi, drugača ostala Evropa: Spanci, Francozi, Angleži, Nemci in drugi. Da je ta edini in isti črkopis, nam dokazuje isto število črk, njihova imena in pa raztresenost samoglasnikov med soglasniki.

S kalifornijske obale: Devetletno dekletce pelje svojo petletno sestrico z malim »stanovanjskim vozilom« na sprhod ob morju. Zraven spadata seveda tudi kužek in muček.

Sovjetske zgodbice

Paradiž

Potnik iz inozemstva si ogleduje sovjetsko Rusijo. Povsod vidi lakoto, bedo in gospodarski propad. »Kje je tu ta vaš toliko opevani paradiz?« je vprašal svojega vodnika. — »Paradiž bi radi videli? Ga ni! Tja pridemo po ustrelitvi, je odgovoril cicerone.

Ukaz klasikom

Član osrednjega komiteja za kulturo in propagando Danilov je dobil nalog, da pregleda vse ljudske knjižnice. Pri tej priliki je moral pregledati vse knjige in določiti, katere so lahko v knjižnici, katere ne. Nekega lepega dne je obstal avto visokega dostojanstvenika pred nekim ljudskim domom. »Oskrbnik se naj zgleda pri meni,« je ukazal nadzornik, »in naj prinese katalog vseh knjig.« Tež želji je bilo takoj ustreženo. »Hm, kakor vidim, imate Homerja v svoji knjižnici. Takoj morajo te knjige iz polic. Glej, glej, tudi Danteja, Goetheja, Lermontova in Byrona imate. Kakšna knjižnica pa je to?« Ko je tako še mnogo knjig izločil in zmetal na tla, so jih nato vse stlačili v

vreče in odnesli na avto. Nadzornik pa je narekoval tajniku: »Takoj je treba vsem avtorjem teh knjig sporočiti, da morajo odelje svoje knjige pisati v boljševističnem duhu. Oblast naj skrbi za to, da se ti ukrepi izvršijo.«

Toaletne skrbi

Neka moskovska revija prinaša tedensko dopise svojih čitateljev. Dva pisma se glasita takole: Ze osem dni iščem par čevljev, ne morem pa dobiti nikjer primerne velikosti. Moja številka čevljev je 44. V trgovinah mi zatrjujejo, da teh številk čevljev danes več ni. Danes so majhni čevlji moderni. V trgovini so mi rekli, da je neumno iskati takih čevljev, ker jih ni. Gospod urednik, sporočite mi, prosim, kako bi svoje noge zmanjšal, oziroma ali je to kakšen pregrešek, če ima človek nožo tako, da mora nositi čevlje številke 44.

Drugo pismo: »Stanujem na deželi in bi si rad nabavil obleke in obutve. Ko sem hotel priti do obleke, so mi rekli, da moram plačati z gosmi. Plačal sem. Tudi za čevlje sem moral dati plačilo v naturajah, in sicer v kokoših. Kakor zgleda, se

bom moral pečati, če bom hotel biti oblečen in obut, s perutinarstvom. Ustanoviti si bom moral farmo, če ne, mi drugega ne kaže, da hodim bos in gol. Kaj mislite, gospod urednik, kaj naj storim?«

Domovinoznanstvo

»Ivanov, povejte mi, kako velika je naseljenost v Sovjetski Rusiji?« — »Osem ustreljenih na kvadratni meter, tovariš učitelj!«

Nemogoče

Pri velikem sodnem procesu je državni tožilec vprašal glavnega obtoženca: »Priznajte, da ste hoteli sovjetsko Rusijo prodati sosednim državam.« »Drži, kar ste rekli, toda nobenega kupca nisem mogel dobiti.«

Nenavaden zemljevid sveta

V Arizoni so pred kratkim dovršili nenavaden zemljevidno delo. To delo se sestoji iz samih zračnih slik, ki so bile posnete v višini 13.000 m. Za tem delom pa stoji kot gonilna sila znanstvena zahteva, da je treba imeti pri proučevanju zemeljske skorje pri novejšem raziskavanju tudi celokupen pogled na ves teritorij, ki ga proučujemo.

Povodnji, viharje in potrese je nemogoče določiti. Če bi jih pa lahko napovedali naprej, bi ne bilo toliko katastrof, ne bi bilo toliko človeških nesreč zaradi naravnih sil in ne bi bilo toliko škode. Iz takih slik, posnetih iz zraka pa lahko večje oko ugotovi mnogo in če je strokovnjak na svojem mestu, lahko opozori ljudi na nesreče, ki pretijo. Tako vidi geolog na takih slikah razne spremembe zemeljske skorje, ki govore o bližajoči se katastrofi. Kamera za slikanje iz zraka ima lečo, ki tehta 600 funtov. Leča je tako ostra, da prede megle in hlapce. 50.000krat je močnejša kakor človeško oko. Ena sama v višini posneta slika zajame 30.000 kvad. km. Če jo povečamo v velikost stene, ob obrisi še tako močni, da vidimo na sliki s povečevalnim steklom stopinje.

Neki ameriški reporter, ki se je udeležil takega poleta v višini 13.000 m, pripoveduje zanimive vesti. V višini 5000 m zapro ventilatorje. Pri 4000 m se prične kurjava. Kmalu potem delujejo aparati s kisikom. V višini 8000 m pritišne tak mrz na stene letala, da drgetajoči prsti ostanejo na steni. Če vržemo pogled na zemljo, jo vidimo ko verigo gora, če pa hočemo zagledati kakšno mesto, moramo pa že imeti zelo močno povečevalno steklo. V višini 10.000 m ni videti niti hribov niti vzpetosti. V višini 13.000 m pa začne fotograf s svojim delom. Dve uri trajajo posnemanje in njegovo dnevno delo je opravljeno.

Naslednjega dne so negativni gotovi, 5000 km² tal je fotografiranih. Slika kaže nenavadne prizore.

Kaznjenec na dimniku

V Dartmooru je ena največjih kaznilnic na Anglškem, v kateri predsedajo svoje kazni sami težki zločinci. Tu se je kaznjencu posrečilo, da je pri jutranjem sprehodu kar zginit izpred oči budnih jetničarjev. Takoj so opazili odtodnost Daniela Dawsona, toda bilo je že prepozno. Možakar je hitro plezal po dimniku. Vsa pripravljenost jetničarjev, kaznilničnih uradnikov in samega ravnatelja niso nič zalegla. Vedno više je plezal, dokler ni prišel na vrh. Sporočil je celo, da bo skočil z dimnika, če ga bodo poskušali pregnati z vrha. Kmalu pa so opazili tudi meščani na vrhu dimnika kaznjenca in vse mesto se je zbralo, da je gledalo ta nenavadni prizor. Možakar na 30 m visokem dimniku je vzbujal pozornost, da so se avtomobili ustavljali, promet se je ustavil in vsak je z radovednostjo pričakoval, kako se bo vse končalo. Ko pa je Daniel Dawson povedal, da bo ostal na dimniku do naslednjega dne, so razprostrli mreže okoli dimnika. Nazadnje so poskusili na drugi način, da ga preženejo z dimnika. Čeprav ni kurlil tako enov, da se je zelo kadilo, je kaznjenec še ostal na dimniku deset ur. Pa bi še, tako je dejal, če ga ne bi prijel krč. Zaradi predrznosti pa so mu kazne nekoliko podaljšali.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 5. avgusta: 12 Iz naše domovine (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Rad. orkestra — 13.30 Napovedi, poročila — 13.30 Nac. ura — 13.50 Zanimivosti: 10 minut za planince (dr. A. Mrak) — 20 Chabrier: Espana, rapsodija, plošče — 20.10 Zenska ura: Konservatorijev sodba, zelenjava itd. (ga. Simončič) — 20.20 Preno: simfonični koncert iz Rogaska Slatine. Dirigent: D. M. Sijanec — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Angleske plošče.

Drugi programi

Petek, 5. avgusta: Belgrad: 20 Zagreb. — 21 Zetev in mlajva v srbski in hrvaški književnosti. — 21.30 Zabavni koncert. — Zagreb: 20 Violina. — 20.30 Dueti. 21 Klavir. — 21.30 Ork. koncert. — 22.20 Kvarlet. — Praga: 20.25 Weiglva opera »Svicenska družina«. — Varšava: 19.30 Zabavni koncert. — 21.10 Plesna glasba. 22 Poljska komorna glasba. — Sofija: 19 Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana«. — Budimpesta: 20 Igra. 23 Ciganski orkester. — 23.30 Plesna glasba. — Trst: Milano: 21.30 Opera. — Rim-Bari: 21 Igra. — Dunaj: 20.10 Stajerska glasba. — 21 Serenade. — 22.30 Plesna glasba. — 24 Nočna glasba. — Hamburg: 19.30 Korčnice. — 20.10 Nordijska glasba. — Berlin: 20 Val 1838 do 1938. — Strassbourg: 21.15 Opereta »Akrobati«.

Na letališču ravno vzletelo letalo. Na drugi sliki vidimo, kako gori neka avtogaraža. Videti je celo, kako hite ljudje k požaru, da bi ga pogasili. Prav majhni ljudje hite po široki cesti naprej, razna prometna sredstva drve, vsi hiti. Slike iz višine 13.000 m govore o življenju na zemlji.

Italijanski kmetje v narodnih nošah plešejo pred kraljem Viktorjem Emanuelom.

Hervey Allen: Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

»Sem pa že predolgo v hiši, da bi to storil. Reči hočem, človek je živ dan delal v hiši, pa ni še nikdar bilo kaj takega, da bi mojster sam sedel in pel ajatutaja napol nagemu vajencu. Tu se pa že vse neha, da ne vem več, kje imamo glavo.«

Stari, ki se je proti volji moral smejati, je dejal: »Trapaste čenče!«

Oni je pa samo čakal, kdaj se bo gospodar nasmej. Ze precej let je preteklo, kar ni več videl na visokih gospodarjevih licih, te nežne rdečice in tega soja v njegovih očeh.

Torej se je pripravljalo gotovo še kaj dosti pomembnejšega, kakor pa je bilo videti na zunaj. In kakor nalašč vprav v tej sobi. Deček na postelji se je začel daviti.

Sandy je zavpil: »Pazite, pazite, takoj se mu obrnilo!«

V naglici ni našel ničesar boljšega in si je potegnil klobuk z glave, da bi ga držal pred Antonijem.

»Ubogi črv, toda kdo bo zdaj plačal meni, ko si mi klofeto napolnil kakor pisker?«

S temi besedami je MacNab stopil skrivaj do okna, ga odprl in ne brez obžalovanja zagnal klobuk na cesto. Potem je dejal modro: »Upajmo, da bodo tisti zunaj, da bodo siromaki ostali lepo na hodnikih. Zdjaj bom pa kar takoj skočil po doktorja.«

Pogledal je gospodarja z očmi, iz katerih je govorila večja skrb zanj kakor za fanta in jo odklobuštral iz sobe. Z nogo je pokazal na torbo, ki je še stala zunaj.

Mister Bonnyfeather je brez moči prikimal. Zdjaj je bilo ta dan drugič, da bi se bil smejal in jokal hkratu. Postavil je torbo na naslanjaj ter sedel tik k postelji.

Deček je bil na pogled nemiren in ne čisto pri zavesti. Kaj naj bi neki pomnilo njegovo govorenje o nekaki Mariji? Trajalo je nekaj časa preden je mister Bonnyfeather nazadnje razumel, da Marija ne stoji v svoji vdolbini.

Zdjaj se je domislil potrdila o prejemu fantovskih reči, katero je podpisal popoldne. Morda leži stvar, ki jo fantek išče, v torbi. Zdelo se mu je tudi, da se nekako temno spominja, kakor da je

44 prej v njenih časih stala tam v vdolbini svetliška podoba ali nekaj takega.

S torbo ni bila stvar tako preprosta. Odkar se je Sandy spotaknil ob njo, se ni dala več prav odpreti. Nazadnje pa je skočila čista narazen in zajajala kakor usta, ki nimajo ničesar več povedati.

Mister Bonnyfeather je potegnil iz nje dolgo rdečo mosno. Ki je bila podobna jeziku, nato pa Marijo. Venec žarkov na njeni glavi je bil malo zapoginjen, poravnal ga je spet in postavil podobico v vdolbino, kjer jo je fant očito hotel imeti. Tudi njemu se je podoba na tem mestu zdela zažuda znana.

Deček je med tem odprl oči in našel, kar je iskal. Čez obraz mu je zletel zadovoljen izraz, kakor punčki, ki ji tik pred spancem še pokažejo izgubljeno lutko. Njegovi pogledi so božal podobo in oči so se mu zaprle z blaženim izrazom. Kmalu je dihal mirneje. Sen mu je pognal v lice malo barve.

Pretekla je ura. Mister Monnyfeather je neprenehoma gledal dečku v mirno obličje. Tisti prvi vtis se je v njem spet ojačil in se mu zadel skoraj enak resnici. Gornji del obraza je bil čisto podoben njegovi hčerki. Pod nosom pa se je podobnost zmanjšala. Otrokova brada je bila trdnjša in širša.

Raztegnil je roke malčku pred usta, da bi ga videl samo od tam. Da, zdaj je to bil obraz njegove hčerke, ki ga je gledala z blazine.

Njegove misli so še vedno blodile v otroku, ko se je vrnil MacNab z ladijskim zdravnikom. Zdravnik je bil zelo v redu človek, zakaj strašno je bil nejevoljen, da so bolnika položili z glavo navzgor. Takoj je obrnil Antonia. Mister Bonnyfeather je moral zdaj gledati malčkov obraz, kako leži natanko tam, kjer ga ni hotel videti.

Zdravniški pregled je ugotovil, da ni nič zlomljenega. Kljub Antonievemu glasnemu tarnanju mu je zdravnik sleklet stari plašč in ga temeljito preiskal. Ker ni imel pri sebi orodje za puščanje krvi, je zapovedal samo pokoj. Nato se je z MacNabom vred poslovil, ko je dobil iz mošnje v torbi zlatnik.

To je bila zelo znatna nagrada. MacNab je začel čisto razločno opominjati, da je tudi njegov klobuk, katerega je prej žrtvoval za znano dobro stvar, bil najboljšje vrste in kakovosti.

Zdjaj je malčkov obraz ležal natanko tako in tam, kjer je počivala tudi glava zadnje prebivalke v tej sobi.

V duhu moža, ki je čul ob postelji, sta se oba obraza že stopila v enega. Po besedah si je ponavljal svoj nočni razgovor z Donom Luisom pred desetimi leti. Spet je slišal, kako drdrajo težka kolesa kočije v daljavo, v noč in je videl, kako je ves omamljen ostal sam v sobi.

»V gorah pokopana...«
»V gorah pokopana...«

Tudi žena mu je umrla pri porodu. In z Mario, s hčerko je bilo prav tako...
Toda če bi bil ostal pri življenju vsaj njen otrok! Saj ni vedel niti ali je bil fantek, ali dekletec.

Tisti razgovor tedaj je bil kaj enostranski: Don Luis je govoril kar naprej, tako da vprašanja ne bi dosegla nič. Zakaj zdelo se je, da ga ta večer razjeda skrivna besnost. Niti z besedo se ni spomnil Marie, povedal je samo gola dejstva, pa se naglo poslovil.

To je bilo nedvomno zaradi bolečine in razočaranja, tudi Bonnyfeather se ni vnovič poročil. Ali naj bi Donu Luisu zdaj pisal? Toda kaj? Ali se ne bi moralo pismo začeti takoj s tem, da dvomi o markizovih besedah? To bi bilo lepo pismo! In kaj šele odgovor!

Mister Bonnyfeather se je stresel že ob sami misli na to. Moral se je zbrati. Ne bi bil smel sam sedeti tu in zreti otroku v obraz. Ze to, da je odprl to sobo, je bilo napak. Kriva je bila gospodinja, ker je ni bilo doma!

»Preklemana babnica, menda sploh ne mara več priti domov.« Moralo je biti kmalu polnoč. Potegnil je uro. Ta trenutek pa je začutil, da stoji nekdo za njim. V silnem strahu se je obrnil in zastrmel v vrata.

Trinajsto poglavje

Razodetje Nevidnega

V sobo je gledalo obličje, pravilno in orlovsko, da se je človek moral spomniti roparice, ki drvi po zraku. Zrlo je v mistra Bonnyfeathera, ki je še vedno krčevito brskal okoli ure. To obličje je bilo tako blede in ga je majhen okrogel slannik tako globoko senčil, da je prisoju sveteljke učinkovalo skoraj zelenkasto.

Pod obilnimi debelimi, sinjčrnimi lasmi, je bilo videti široko nizko čelo, rdeče pobarvana usta, ki so morala biti strastna, kadar jih je pačilo začudeno rezanje kakor zdaj, in pa temnorjave oči. Te oči so učinkovale kakor da strmi iz ozadja skoznje nekaj tujega, kakor je to videti na poslikanih egiptovskih mumijah.

Roka mistra Bonnyfeathera se je trdnje oklenila ure. Kakor je štel po bitju žile, ki jo je čutil na roki, je moralo preteči več sekund, preden je v tuji senčni podobi prepoznal domače obrise svoje gospodnje Fides Paleologove. Potem je dejal: »Ježeš, ženska! Zakaj pa laziš v sobo kakor duh, da se človek do smrti prestraši? Kje si bila? Kdaj je že bila polnoč! He? Kot si se klatila vso noč?«

Njegovo govorenje je bilo v spravilo v slabo voljo: »Saj nisem še tako stara, da ne bi smela včasih imeti svojega veselja. Pri nas imamo pust. Plesala sem. Ali naj še povej kaj?«

Trgovec se je zbral in odgovoril: